

POSTANOWIENIE

Dnia 24 września 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Joanna Misztal-Konecka

w sprawie z powództwa Z. W.
przeciwko Skarbowi Państwa - Sądowi Rejonowemu w Ł.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 24 września 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 26 lipca 2019 r., sygn. akt [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. nie obciąża skarżącego kosztami postępowania kasacyjnego;**
- 3. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] na rzecz adw. A. W. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych, powiększoną o należny podatek VAT, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

1. Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 26 lipca 2019 r., w sprawie z powództwa Z. W. przeciwko Skarbowi Państwa - Sądowi Rejonowemu w Ł. o zapłatę, na skutek apelacji powoda, zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Ł. z 20 marca 2018 r. w ten sposób, że zasądził dodatkowo od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Ł. na rzecz Z. W. kwotę 2 434,41 zł, oddalił powództwo w pozostałej

części, oddalił apelację w pozostałym zakresie oraz nie obciążył powoda kosztami procesu w postępowaniu apelacyjnym.

2. Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wywiódł powód, wskazując na naruszenie art. 361 § 1 w zw. z art. 417¹ § 3 k.c. w zw. z art. 15 ustawy z 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (dalej „ustawa o skardze”), art. 361 § 1 k.c. w zw. z art. 759 § 2 k.p.c. w zw. z art. 15 ustawy o skardze, art. 361 § 1 k.c. w zw. z art. 930 § 1 k.p.c. w zw. z art. 15 ustawy o skardze, art. 24 § 1 w zw. z art. 448 k.c. oraz art. 378 § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

3. Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ K.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

4. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na

skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ustawodawca zmierzał do zagwarantowania, że skarga kasacyjna, nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie pełnić przypisane jej funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek do czterech ma więc zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie. Tak więc, nie w każdej sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, w przeciwnym razie Sąd Najwyższy stałby się wbrew obowiązującym regulacjom sądem trzeciej instancji. Nie jest rolą Sądu Najwyższego korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

5. Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołał przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c.

Podał, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne - wywołujące także rozbieżności w orzecznictwie sądów, co może wskazywać na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości - polegające na rozstrzygnięciu, czy przewlekłe prowadzenie postępowania, które zostało stwierdzone orzeczeniem sądu, prowadzące do stresu i poważnych niedogodności może prowadzić do naruszenia dóbr osobistych przewidzianych w art. 23 k.c.

Powołał się również na wystąpienie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego - co może wskazywać na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości - polegającego na rozstrzygnięciu, czy sąd dokonujący analizy, czy pomiędzy szkodą a przewlekłym działaniem sądu w ramach nadzoru nad postępowaniem egzekucyjnym zaistniał adekwatny związek przyczynowy, może ocenić działania sądu przez pryzmat ustawowych obowiązków wynikających z art. 759 § 2 k.p.c.

Skarga kasacyjna jest też oczywiście uzasadniona z uwagi na oczywiste naruszenie art. 361 § 1 w zw. z art. 417¹ § 3 k.c. w zw. z art. 15 ustawy o skardze polegające na uznaniu, że pomiędzy szkodą, jaką poniósł skarżący, a przewlekłym działaniem Sądu Rejonowego w Ł. w czasie nadzoru nad egzekucją z nieruchomości nie wystąpił adekwatny związek przyczynowy, a tym samym przyjęcie, że nie miało to wpływu na bezskuteczność planowanej przez powoda transakcji sprzedaży nieruchomości.

6. Przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) polega na sformułowaniu tego zagadnienia i przedstawieniu wyczerpującej argumentacji juredycznej wskazującej, że zagadnienie takie w sprawie występuje, jest nowe, dotychczas w orzecznictwie nierozstrzygnięte i będzie miało znaczenie precedensowe przy rozstrzyganiu spraw podobnych (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002/1/11; postanowienie Sądu Najwyższego z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002/12/151). Powołując się z kolei na przesłankę z art. 398² § 1 pkt 2 k.p.c., skarżący powinien wykazać, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany dotychczasowej wykładni, podania, na czym polegają wątpliwości związane z jego rozumieniem oraz przedstawienia argumentacji świadczącej, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, nie należą do zwykłych wątpliwości, które wiążą się z procesem stosowania prawa. W przypadku, gdy w ramach stosowania tych przepisów powstały już w orzecznictwie sądów określone rozbieżności, skarżący powinien je przedstawić, jak też uzasadnić, że dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15, niepubl.).

7. Skarżący nie sprostął powyższym wymaganiom.

Nie może świadczyć o występowaniu w sprawie przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wywód skarżącego dotyczący możliwości uznania,

że przewlekłe prowadzenie postępowania, które prowadzi do stresu i poważnych niedogodności może skutkować naruszeniem dóbr osobistych przewidzianych w art. 23 k.c.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono już, że prawo do rzetelnego postępowania nie stanowi dobra osobistego, a ewentualne niedoskonałości takiego postępowania nie mogą być traktowane w kategoriach naruszenia dóbr osobistych stron. Same ujemne przeżycia w postaci subiektywnie odczuwanego poczucia krzywdy, związanego z niesatysfakcjonującym przebiegiem postępowania, nie stanowią o naruszeniu dobra osobistego (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 9 maja 2003 r., V CK 344/02, OSNC 2004/7-8/119; wyrok Sądu Najwyższego z 17 września 2004 r., V CK 69/04, OSNC-ZD 2011/1/4; wyrok Sądu Najwyższego z 24 września 2015 r., V CSK 741/14, OSNC 2016/7-8/95; postanowienie Sądu Najwyższego z 15 stycznia 2019 r., III CNP 13/18, niepubl.). Ponadto w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że o tym czy doszło do naruszenia dobra osobistego nie mogą decydować subiektywne odczucia osoby uważającej się za pokrzywdzoną i żądającej ochrony prawnej, lecz kryteria obiektywne, zwłaszcza zaś to, jaką reakcję wywołują w społeczeństwie określone zagrożenia lub naruszenia, a także całokształt okoliczności sprawy, której przedmiotem jest ochrona dóbr osobistych (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 11 marca 1997 r., III CKN 33/97, OSNC 1997/6-7/93; wyrok Sądu Najwyższego z 5 kwietnia 2002 r., II CKN 953/00, niepubl.; wyrok Sądu Najwyższego z 29 września 2010 r., V CSK 19/10, OSNC-ZD 2011/2/37).

Problematyka wskazana przez skarżącego nie ma więc waloru nowości, została już wyjaśniona w orzecznictwie Sądu Najwyższego, w którym - wbrew ocenie skarżącego - nie występują również w tej kwestii rozbieżności. Należy także zauważyć, że Sąd drugiej instancji nie przesądził o niemożliwości zastosowania art. 23 k.c. dla ochrony dóbr osobistych skarżącego, a jedynie podał, że powód nie wykazał związku przyczynowego pomiędzy niedogodnościami, których doświadczył, a przewlekłym postępowaniem egzekucyjnym.

8. Nie wypełnia również podanych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania argumentacja związania z możliwością analizy działań sądu przez

pryzmat ustawowych obowiązków wynikających z art. 759 § 2 k.p.c., przy ocenie czy pomiędzy szkodą a przewlekłym działaniem sądu w ramach nadzoru nad postępowaniem egzekucyjnym zaistniał adekwatny związek przyczynowy.

Sąd Apelacyjny dokonał szczegółowej oceny całego postępowania prowadzonego w sprawie I Co (...) przez Sąd Rejonowy w Ł. Wskazał, że dochodzenie odszkodowania na podstawie art. 417¹ § 3 k.c. wymagało wykazania prawdopodobieństwa graniczącego z pewnością, że gdyby nie doszło do opóźnień w podejmowaniu czynności w postępowaniu z nadzoru nad egzekucją, to spółka S. nabyłaby od skarżącego działkę objętą postępowaniem egzekucyjnym. Powód nie wykazał takiego stanu rzeczy, a materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie dał podstawy nawet do przyjęcia uprawdopodobnienia, że prowadzenie sprawnego i odpowiadającego procedurze postępowania przez Sąd Rejonowy w Ł., dałoby możliwość zbycia działki na warunkach opisywanych przez powoda. Przedstawione przez skarżącego wątpliwości stanowią w istocie polemikę ze stanowiskiem Sądu drugiej instancji i zmierzają do podważenia ustalonego w sprawie stanu faktycznego. Uszło uwagi powoda, że zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Sąd Najwyższy jest związany dokonanymi przez sądy *meriti* ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Zawarty w art. 398³ § 3 k.p.c. zakaz oparcia skargi kasacyjnej na zarzutach dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów oraz związanie Sądu Najwyższego ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia oznacza niedopuszczalność powoływania się przez skarżącego na wadliwość wyroku sądu drugiej instancji w zakresie ustalenia faktów lub na niewłaściwie przeprowadzoną ocenę dowodów również we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

9. Oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z samej jej treści wynika w sposób jednoznaczny, że wskazane w skardze podstawy zasługują na uwzględnienie. Oznacza to, że z argumentów przedstawionych we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, bez konieczności dokonywania pogłębionej analizy prawnej lub czynności procesowych sądu, wynika jaskrawa

sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa niepodlegającymi różnej wykładni i niepozostawiającymi sądowi swobody oceny albo z podstawowymi zasadami orzekania obowiązującymi w demokratycznym państwie prawa. O ile bowiem do uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawy są usprawiedliwione, o tyle do przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędna jest jej oczywista zasadność w wyżej przedstawionym rozumieniu. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się również, że dla stwierdzenia, że w sprawie wystąpiła przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. skarżący powinien wskazać konkretne, naruszone przez sąd przepisy, a także powinien przytoczyć odpowiednie argumenty wyjaśniające, dlaczego te przepisy zostały, jego zdaniem, w tak ewidentny sposób naruszone (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 września 2013 r., III SK 4/13, niepubl.).

Skarżący nie przedstawił przekonujących argumentów świadczących o występowaniu w sprawie tak rozumianej oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Jak już podano wyżej, Sąd drugiej instancji przeprowadził dokładną analizę całego postępowania prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Ł. Wskazał, że powód nie miałby realnej szansy zbycia nieruchomości potencjalnemu nabywcy przed zapoznaniem się tej spółki z konkurencyjną ofertą sprzedaży działki przy ul. U.. Sąd Apelacyjny stwierdził, że nie wcześniej niż po połowie lipca 2015 r. komornik mógłby przystąpić do wykonania planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji, jeżeli nikt nie zgłosiłby do niego zarzutów. Sąd Rejonowy w Ł. musiałby najpierw wydać odpowiednie postanowienie i doręczyć je zainteresowanym. Uprawomocnienie tego orzeczenia mogłoby nastąpić nie wcześniej niż z końcem września 2015 r. Oferta nabycia od jednego właściciela działki przy ul. U. pojawiła się zaś na początku kwietnia 2015 r.

W ocenie Sądu Apelacyjnego nie można zatem uznać, że istnieje adekwatny związek przyczynowo-skutkowy pomiędzy szkodą, jaką poniósł powód, a przewlekłością postępowania toczącego się przed Sądem Rejonowym w Ł. Skarżący nie zgadza się z taką konkluzją, ogranicza się jednak do przedstawiania własnego stanowiska w sprawie. Nie jest to jednak wystarczające do przyjęcia, że wykazał kwalifikowane, widoczne *prima facie* naruszenie podanych przepisów prawa (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.).

10. Z tych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). Ze względu na trudną sytuację materialną skarżącego Sąd Najwyższy orzekł o kosztach postępowania kasacyjnego zgodnie z art. 102 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. Podstawę rozstrzygnięcia o kosztach pomocy prawnej udzielonej skarżącemu z urzędu w postępowaniu kasacyjnym stanowił art. 29 ust. 1 ustawy z 26 maja 1982 r. - Prawo o advokaturze w zw. § 4, § 8 pkt 7 oraz § 16 ust 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu.

jw